

УДК 37.091.12.011.3-051:6-047.22

DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2019.73.180891>

НАТАЛІЯ НАГОРНА

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-0017-9496>

(Полтава)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: tala.nagorna@gmail.com

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

У статті проаналізовано наукові джерела щодо трактування термінів «компетенція» та «компетентність» в теорії освіти. Обґрунтовано результати аналізу різних підходів зарубіжних і вітчизняних дослідників до тлумачення понять «компетенція» і «компетентність» і визначення їх сутності. Розглянуто думки про вживання поняття «фахова компетентність» в педагогіці та специфіку розбіжностей у використанні і трактуванні цього поняття науковцями.

Ключові слова: компетенція; компетентність; знання; уміння; навички.

Постановка проблеми. Мета сучасної освіти – підготовка кваліфікованих, компетентних фахівців, затребуваних сучасним ринком праці. Тому якість освіти є вагомим фактором у досягненні цієї мети. У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» (*Про вищу освіту, 2019*).

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті визначено, що одними із завдань держави є «розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості, підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці» (Терещук, 2006, с. 8).

Відповідно до даних нормативних документів, на сьогоднішній день виникає потреба введення компетентнісного підходу до сфери освіти, новітніх методик і технологій навчання, новітніх підходів до підготовки майбутніх професіоналів з точки зору не як набору знань, умінь і навичок, а як набору компетенцій і здібностей випускника реалізовувати новітні трудові завдання.

Беручи до уваги ситуацію, яку встановлює нинішній ринок праці, в котрій підвищується попит на молодих компетентних фахівців, основна маса вчених наполягають на тому, що підготовку майбутніх фахівців слід реалізовувати на новітніх концептуальних засадах в рамках компетентнісного підходу.

Процеси проектування технологій як форм організації сучасного виробництва і трудового навчання в основній школі дає глибинне розуміння визначеної в Державному стандарті мети сучасної технологічної освіти щодо формування і розвитку проектно-технологічної компетентності для реалізації творчого потенціалу учнів та їхньої соціалізації в суспільстві.

Предметна проектно-технологічна компетентність розвивається в предметно-перетворювальній проектно-технологічній діяльності. Власне з цієї причини базовим ядром сучасного трудового навчання в основній школі вважається проектно-технологічна діяльність як універсальний метод пізнання і перетворення дійсності: від думки до її реалізації. В ході даної роботи формується творче мислення учнів, їх вміння вирішувати проблеми в різних областях діяльності. Ключовим освітнім продуктом будь-якого учня в ході трудового навчання є сформована проектно-технологічна компетентність - свідоме володіння способами і операціями проектно-технологічної діяльності для ефективного вирішення проблеми (створення і виробництва об'єкта праці) в соціально-комунікативної взаємодії з іншими (Мачача, 2016, с. 3).

Це спонукає до з'ясування сутності фахової компетентності як предмету наукового дослідження та визначення понятійного апарату, щодо її складових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектно-технологічна компетентність та її складові є предметом наукових досліджень багатьох українських та зарубіжних науковців. Так, у своїх публікаціях О. Авраменко, В. Бербець, А. Вдовиченко, А. Касперський, О. Коберник, М. Пелагейченко, В. Сидоренко, А. Терещук, Л. Хоменко, С. Ящук, розкривають зміст і значення проектно-технологічної діяльності в навчальному процесі учнів та теоретичні основи підготовки вчителя трудового навчання до організації цього процесу.

У багатьох дослідженнях вчені проводять розгляд та аналіз складових понятійного апарату досліджуваної проблеми, зокрема: «фахова компетентність» як складний багатовимірний феномен (В. Адольф, А. Алексюк, О. Белкін, М. Волошина, І. Зязюн, Н. Ничкало, Г. Терещук); визначення професійнопедагогічної компетентності вчителя (О. Козирева, Н. Кузьміна, В. Лозова, А. Марков, Р. Пахомова); характеристика ключових компетенцій фахівця (І. Зимня, О. Овчарук, О. Савченко, Г. Селевко, П. Третьяков; А. Хуторський); розкриття змісту і умов формування таких компетенцій як проектна, технологічна, технічна, інформаційна та інших (Н. Єфремова, В. Ковальчук, О. Коберник, С. Козак, В. Семиченко, В. Сидоренко, Ю. Туранов).

Метою статті є теоретичний аналіз фахової компетентності як предмету наукових досліджень та окреслення понятійного апарату із зазначеної проблематики, насамперед, визначення її складових термінів: «формування», «компетентність», «компетенції», «фахова компетентність». Зокрема визначення їх сутності та місця у теорії освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливу значущість в сьогоденні умовах змін вищої освіти знаходить проблема формування високотехнологічної компетентності співробітників, здатних до самостійності, ініціативності, нестандартного мислення, які мають прагнення і вміння щодо навчання впродовж життя.

Насамперед розглянемо понятійний апарат формування фахової компетентності. Термін «формування» у перекладі з латинської мови «formo – утворюю», а у словнику психолого-педагогічних понять і термінів трактується як: «становлення людини як особистості, що відбувається в результаті розвитку та виховання і має певні ознаки завершеності; створення чогось (думки тощо)» (Арванітопуло, 2006). Оксфордський тлумачний словник з психології під редакцією А. Ребера визначає термін «формування» як «поступове створення оперантної поведінки, за допомогою підкріплення послідовних кроків, що наближають до бажаного результату» (Ребер, 2006). Отже, як бачимо, діапазон характеристики терміну «формування» доволі широкий. На нашу думку, «формування» є процесом створення та/або розвитку певних якостей особистості, що закладені задалегідь.

Наступним терміном для розгляду у нашому дослідженні є «компетентність». Витоками компетентнісного підходу є північ Сполучених Штатів, сфера професійного відбору як реакції на розповсюджену практику застосування стандартних психометричних тестів властивостей особистості. Після публікації в журналі «Американський психолог» в 1973 році статті Д. Мак-Клеланда «Тестувати компетентність, а не інтелект», що стала визначним явищем, компетентнісний підхід набув великої кількості прихильників у різних освітніх структурах. Проте значного розмаху цей рух отримав у Великобританії, що з 1986 року має офіційну державну підтримку, а концепція компетенцій є основою національної системи кваліфікаційних стандартів. Етимологія слів «компетентність» і «компетенція» походить з лат. «competentia, від competens (competentis) – належний, відповідний, здібний, досвідчений, знаючий», а також «competentia» від «competo – досягаю, відповідаю, підходжу».

Такі поняття як «компетентність», «компетенція», «компетентний», «ключові компетенції» тощо, за свідченням українських науковців О. Коберника, В. Лозової, О. Пехоти (Коберник, 2008; Лозова, 2002; Пехота та ін., 2002), з'явилися у педагогічній лексичі не в результаті саморозвитку, а були запозичені із зарубіжної педагогіки.

Ключовими поняттями у компетентнісному підході є «компетенція» і «компетентність». Рокими розглядаються питання, щодо правильності визначення і співставлення цих понять.

Для зручності порівняння у таблиці 1 наведемо ряд визначень та тлумачення понять «компетенція» і «компетентність» різними дослідниками.

Тлумачення понять «компетенція» і «компетентність»
Поняття «компетентність»

Поняття «компетентність»		
Дослідник, джерело	Посилання	Зміст тлумачення
Енциклопедія освіти	8, с. 408	«Компетентність у навчанні (коло питань, в яких людина добре розуміється) набуває молода людина не лише під час вивчення предмета, групи предметів, а й за допомогою засобу неформальної освіти, внаслідок впливу середовища тощо».
А. Хуторський	25, с. 153	«Компетентність – це сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом його діяльності у певній соціально і особистісно значущій сфері. Компетентність – це володіння учнем відповідною компетенцією, включаючи його особистісне ставлення до предмета діяльності, це вже усталена якість особистості (сукупність якостей) учня і мінімальний досвід діяльності у даній сфері».
С. Шишов, В. Кальней	28, с. 263	«Компетентність – здатність (уміння) діяти на основі здобутих знань».
Ф. Шаріпов	27, с. 73	«Компетентність – сукупність рис (характеристик) особистості, що дозволяють їй якісно виконувати визначену діяльність, що направлена на вирішення проблем (задач) в якійсь галузі. Компетентність – це те, чого досяг конкретний спеціаліст, вона характеризує міру освоєння компетенції і визначається можливістю вирішувати поставлені задачі».
Ю. Рубін	6, с. 331	«Компетентність – це сукупність компетенцій».
Поняття «компетенція»		
Енциклопедія освіти	8, с. 409	«Компетенції – відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплений результат».
А. Хуторський	25, с. 152	«Освітня компетенція – сукупність взаємозв'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня по відношенню до певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особисто і соціально значущої продуктивної діяльності. Компетенція – це готовність людини до мобілізації знань, умінь, зовнішніх ресурсів для ефективної діяльності в конкретній життєвій ситуації».
С. Шишов, В. Кальней	28, с. 262	«Компетенція – це загальна здатність, що заснована на знаннях, досвіді, цінностях, схильностях, які отримані внаслідок навчання».
Ф. Шаріпов	27, с. 73	«Компетенція – це те, на що претендує людина, це коло питань, в яких вона добре обізнана, має знання і досвід. Компетенція – це характеристика місця, а не особистості, тобто параметр соціальної ролі людини».
Тлумачний словник С. Ожегова	16, с. 289	Компетенція – коло питань, в яких будь-хто добре обізнаний; коло чіхось повноважень, прав».
Ю. Рубін	6, с. 331	«Компетенція – особиста властивість спеціаліста вирішувати визначений тип професійних задач».

До сьогодні у світовому освітньому товаристві немає чіткого визначення понять «компетенція» та «компетентність», які б однозначно пояснювали їх застосування та надання характеристик.

У науковопедагогічній літературі «компетенція» трактується як: «сфера інтересів чи повноважень певного органу або посадової особи» (Ребер, 2003; Егоров и др.; Кремень, 2008); «коло питань, з яких особа володіє знаннями і досвідом» (Акімова, 1973; Коберник, 2008; Пехота та ін., 2002; Хаялієва, 2012); «добру обізнаність у чомусь» (Рубин, 2005; Цимбалару, 2009; Адольф, 1998а). Також «компетентність» визначають як: «сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної праці: уміння аналізувати, передбачати наслідки фахової діяльності, використовувати інформацію» (Адольф, 1998b; Лозова, 2002; Никифорова, 2007); «володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особисте ставлення до себе та предмету діяльності» (*Про Національну доктрину, 2002*; Кремень, 2008; Коберник, 2008; Пехота та ін., 2002; Хаялієва, 2012); «володіння знаннями, що дозволяють судити про що-небудь» (Гребенкіна, 2002; Цимбалару, 2009; Адольф, 1998а).

Професор Ю. Рубін умовно поділяє всі думки про вживання термінів «компетенції» і «компетентності» в педагогіці на три групи:

1. Ці терміни – данина моді, і можна обійтися без них, оскільки є класичні прототипи – рівень підготовки випускника і учбові уміння. Але пережитки нашої практичної діяльності призвели до спрощення цих понять і вони набули недостатньо глибокої суті. Звідси і виникла необхідність нового опису якості освіти.

2. «Компетенція» і «компетентність» вже широко використовуються в інших видах життєдіяльності людини і визначають високу якість його професійної діяльності. Ця ж суть даним поняттям надає і педагогіка для опису якості підготовки своїх клієнтів.

3. Для перспективи розвитку змісту освіти знадобилися похідні від термінів що використовуються у множині. Але при невдалому перекладі з англійської, такі похідні вже давно з'явилися. Можливо, компетенції і компетентності в подальшому опишуть складну структуру діяльності педагогів і додадуть інноваційний характер і резерв в розвитку самого змісту освіти» (Рубин, 2005, с. 330).

Л. Хьел, Д. Зиглер у своїх працях зазначають, що компетентність – це психосоціальна риса, що визначає силу й впевненість, які є наслідком почуття власної успішності і корисності, і надають особистості відчуття своєї здатності успішно взаємодіяти з оточенням (Цимбалару, 2009). О. Лебедев вважає, що компетентність – це здібність до дій в ситуації невизначеності, уміння працювати в команді та навчатися (Лебедев, 2004). На думку В. Адольфа, фахова компетентність – це складне утворення, що передбачає наявність комплексу знань, умінь, рис та особистісних якостей, які забезпечують варіативність, оптимізацію й ефективність побудови навчально-виховного процесу (Адольф, 1998а). А. Акімова подає фахову компетентність вчителя як суму знань, умінь, навичок, засвоєних особистістю у процесі навчання, – у вузькому розумінні поняття, і як рівень успішності взаємодії з навколишнім середовищем – у більш широкому (Акімова, 1973).

Із зазначеного вище, ми можемо зробити висновок, що, «компетенції» притаманні такі характеристики як: знання, уміння, обізнаність з чимось, досвід, фахова відповідність, а також здібності (вміння) для виконання конкретної діяльності. А «компетентність» – це можливість та ефективність її виконання.

Проаналізувавши підходи науковців А. Белкіна (2004), Дж. Равена (2009), Ю. Татура (2004), Г. Терещука (2006), А. Хуторського (2002), можемо визначити, що:

1) компетенції призначаються людині, в залежності від її соціального і професійного статусу, ступеня освіченості, досвіду роботи тощо;

2) компетентність набувається особистістю в період її роботи в процесі придбання соціального, професійного і життєвого досвіду;

3) компетентність ніяк не може бути сформована без набуття необхідних компетенцій;

4) ефективну реалізацію компетенцій гарантує відповідний рівень компетентності професіонала, в той же час, вміст компетенції значною мірою обумовлює рівень і темп розвитку компетентності.

Розглянемо різні підходи до визначення терміну «фахової компетентності»:

1. Перший підхід можна умовно назвати «практичним», оскільки він ґрунтується на визначенні задач й очікуваних результатів. Представники британської психології праці, як правило, дотримуються «практичного» підходу, у відповідності з яким «професійні компетенції» – це здатність діяти відповідно до стандартів виконання роботи;

2. Другий – «особистісний», оскільки у фокусі – якості людини, що забезпечують успіх у роботі. Зокрема, американські спеціалісти у сфері психології праці, як правило, є прибічниками «особис-

тісного» підходу. Вони визначають поняття «професійна компетентність» якостями особистості або знаннями, уміннями, здібностями, й використовують аббревіатуру KSAO: знання (knowledge); уміння (skills); здібності (abilities); інші характеристики (other) (Кремень, 2008; Мачача, 2016).

Як бачимо, незалежно від підходу, значення знання при формуванні фахової компетентності майбутнього фахівця є основним.

Отже, вчитель трудового навчання має досконало оволодіти проектно-технологічними знаннями з дисципліни, яку викладає, а також вільно орієнтуватися в суміжних, щодо свого предмету, галузях науки.

На нашу думку, «фаховою компетентністю» є здібність результативно застосовувати симбіоз з таких фахових показників, як знання, уміння, навички, досвід, здібності у процесі певної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя. Красноярск, 1998а. 118 с.
- Адольф В. А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя. *Педагогика*. 1998b. № 1. С. 72–75.
- Акимов А. П. О характере профессиональных умений в деятельности педагогов-мастеров. Ленинград, 1973. 198 с.
- Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання». Київ, 2006. 22 с.
- Белкин А. С. Компетентность. Профессионализм. Мастерство. Челябинск : Южно-Уральское кн. изд-во, 2004. 176 с.
- Глобализация образования : Компетенции и системы кредитов / под общ. ред. Ю. Б. Рубина. Москва : Маркет ДС Корпорейшн, 2005. 490 с.
- Гребенкина Л. К. Формирование профессионализма учителя в системе непрерывного профессионального образования : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Москва, 2000. 441 с.
- Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Коберник О. М. Компетентнісний підхід в технологічній освіті. *Проблеми трудової і професійної підготовки* : зб. наук. пр. Слов'янськ : СДПУ, 2008. Вип. 12. С. 9–16.
- Лебедев О. Е. Компетентностный подход в образовании. *Школьные технологии*. 2004. № 5. С. 3–12. URL: <http://www.orenipk.ru/seminar/lebedev.htm>
- Лозова В. І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів. *Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів*. Харків : ОВС, 2002. С. 3–8.
- Мачача Т. С. Проектно-технологічна спрямованість змісту Навчального предмета «технології» в основній школі. 2016. С. 3 URL: <http://clc.am/QtYfxA>
- Никифорова Е. И. Формирование технологической компетентности учителя в системе повышения квалификации : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Чита, 2007. 242 с.
- Ожегов С. И. Словарь русского языка: 70000 слов / под ред. Н. Ю. Шведовой. 23-е изд., испр. Москва : Рус. яз., 1990. 917 с.
- Оксфордский толковый словарь по психологии : 2-х т. Т. 1 / под ред. А. Ребера. Москва : Вече АСТ, 2003. 592 с. URL: <https://www.psyoffice.ru/6-487-formirovanie.htm>
- Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота та ін.. Київ : АСК, 2002. 255 с.
- Педагогічне проектування / упоряд. А. Цимбалару. Київ : Шк. світ, 2009. 128 с.
- Про вищу освіту : Закон України від 01.01.2019 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%E2%E8%F9%E0+%EE%F1%E2%B3%F2%E0>
- Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04. 2002 р. № 347/2002 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
- Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста. *Высшее образование сегодня*. 2004. № 3. С. 20–26.
- Терещук А. І., Коберник О. М. Методика проектного навчання на уроках технічної творчості в 5 класі. Умань : УДПУ, 2006. 102 с.
- Терещук Г. В. Компетентнісний підхід як фактор зближення освітніх систем. *Професійні компетенції та компетентності вчителя: матеріали регіонального науково-практичного семінару*. Тернопіль : Вид-во ТИПУ ім. В. Гнатюка, 2006. С. 7–9.
- Хаялиева С. З. Технологическая компетентность как составляющая профессиональной компетен-

тності будучин інженерів-педагогів. *Ученые записки Крымского инженерно-педагогического ун-та*. 2012. Вып. 34. С. 116–119.

Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58–64.

Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Ученик в общеобразовательной школе*. Москва : ИОСО РАО, 2002. С. 135–157.

Шарипов Ф. В. Профессиональная компетентность преподавателя вуза. *Высшее образование сегодня*. 2010. № 1. С. 72–77.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Школа: мониторинг качества образования. Москва : Педагогическое общество России, 2000. 316 с.

REFERENCES

Adol'f, V. A. (1998a). *Professional'naya kompetentnost' sovremennogo uchitelya [Professional competence of modern teacher]*. Krasnoyarsk [in Russian].

Adol'f, V. A. (1998b). Formirovanie professional'noi kompetentnosti budushchego uchitelya [Formation of the professional competence of the future teacher]. *Pedagogika [Pedagogy]*, 1, 72-75 [in Russian].

Akimova, A. P. (1973). *O kharaktere professional'nykh umenii v deyatelnosti pedagogov-masterov [About the character of professional skills in the work of pedagogues-masters]*. Leningrad [in Russian].

Arvanitopulo, E. H. (2006). *Proektna metodyka navchannia anhliiskoi movy na starshomu stupeni litseiu [Project methodology for teaching English at the senior level of the lyceum]*. (Extended abstract of PhD dissertation). Kyiv [in Ukrainian].

Belkin, A. S. (2004). *Kompetentnost'. Professionalizm. Masterstvo [Competence. Professionalism. Mastery]*. Chelyabinsk: Yuzhno-Ural'skoe kn. izd-vo [in Russian].

Grebenkina, L. K. (2000). *Formirovanie professionalizma uchitelya v sisteme nepreryvnogo professional'nogo obrazovaniya [Formation of teacher's professionalism in the system of continuous vocational education]*. (Ph.D.diss.). Moskva [in Russian].

Khayaliev, S. Z. (2012). Tekhnologicheskaya kompetentnost' kak sostavlyayushchaya professional'noi kompetentnosti budushchin inzhenerov-pedagogov [Technological competence as a component of the professional competence of the future of engineer-teacher]. *Uchenye zapiski Krymskogo inzhenerno-pedagogicheskogo universiteta [Academic notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University]*, 34, 116-119 [in Russian].

Khutorskoi, A. V. (2002). Klyuchevye kompetentsii kak komponent lichnostno-orientirovannoi paradigmy obrazovaniya [Academic notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University]. In *Uchenik v obshcheobrazovatel'noi shkole [A pupil at a general school]* (pp. 135-157). Moskva: IOSO RAO [in Russian].

Khutorskoi, A. V. (2003). Klyuchevye kompetentsii kak komponent lichnostno-orientirovannoi paradigmy obrazovaniya [Key competencies as a component of a person-oriented educational paradigm]. *Narodnoe obrazovanie (National Education)*, 2. 58-64 [in Russian].

Kobernyk, O. M. (2008). Kompetentnisnyi pidkhid v tekhnolohichnii osviti. [Competency approach in technological education]. In V. V. Steshenko (Ed.), *Problemy trudovoi i profesiinoy pidhotovky [Problems of labor and vocational training]*, 12 (pp. 9-16). Slov'iansk: SDPU [in Ukrainian].

Kremen, V. H. (Ed). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Lebedev, O.E. (2004). Kompetentnostnyi podkhod v obrazovanii [Competency approach in education]. *Shkol'nye tekhnologii [School technologies]*, 5. 3-12. Retrieved from <http://www.orenipk.ru/seminar/lebedev.htm> [in Russian].

Lozova, V. I. (2002). Formuvannia pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Formation of pedagogical competence of teachers of higher educational establishment]. In *Pedahohichna pidhotovka vykladachiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Pedagogical training of teachers of higher educational institutions]* (pp. 3-8). Kharkiv: OVS [in Ukrainian].

Machacha, T. S. (2016). *Proektno-tekhnolohichna spriamovanist zmistu Navchalnoho predmeta «tekhnologii» v osnovnii shkoli [Project-technological orientation of the content of the subject "technology" in the primary school]*. Retrieved from <http://clc.am/QtYfxA> [in Ukrainian].

Nikiforova, E. I. (2007). *Formirovanie tekhnologicheskoi kompetentnosti uchitelya v sisteme povysheniya kvalifikatsii [Formation of technological competence of the teacher in the system of improvement of professional skills]*. (Ph.D. diss.). Zabaikal'skii gosudarstvennyi gumanitarno-pedagogicheskii universitet im. N G. Chernyshevskogo. Chita [in Russian].

- Ozhegov, S. I. & Shvedovoi, N. Yu. (Ed.). (1990). *Slovar' russkogo yazyka: 70000 slov [Dictionary of the Russian language: 70,000 words]* (23-e izd., ispr.). Moskva: Rus. yaz. [in Russian].
- Piekhota, O. M., Kiktenko, A. Z., Liubarska, O. M., Nor, K. F., Oleksiuk, O. Ye., Sytchenko, A. L. ... & Tykhonova, T. V. (2002). *Osvitni tekhnologii [Educational technologies]*. Kyiv: ASK [in Ukrainian].
- Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity [About the National Doctrine of Education Development]*. No. 347/2002. (2002). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> [in Ukrainian].
- Pro vyshchu osvitu [About Higher Education]*. No. 1556-VII (2019). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%E2%E8%F9%E0+%EE%F1%E2%B3%F2%E0> [in Ukrainian].
- Reber, A. (Ed.). (2003). *Oksfordskii tolkovyi slovar' po psikhologii [Oxford Explanatory Dictionary of Psychology] (Vol. 1)*. Moskva: Veche AST. Retrieved from <https://www.psyoffice.ru/6-487-formirovanie.htm> [in Russian].
- Rubin, Yu. B. (Ed.). *Globalizatsiya obrazovaniya: Kompetentsii i sistemy kreditov [Globalization of education: competencies and credit systems]*. Moskva: Market DS Korporeishn [in Russian].
- Sharipov, F. V. (2010). Professional'naya kompetentnost' prepodavatelya vuza [Professional adequacy of university's pedagogue]. *Higher Education Today*, 1, 72-77 [in Russian].
- Shishov S. E., & Kal'nei, V. A. (2000). *Shkola: monitoring kachestva obrazovaniya [School: monitoring the quality of education]*. Moskva: Pedagogicheskoe obshchestvo Rossii [in Russian].
- Tatur, Yu. G. (2004). Kompetentnost' v strukture modeli kachestva podgotovki spetsialista [Competence in the structure of the quality training model of a specialist]. *Higher Education Today*, 3, 20-26 [in Russian].
- Tereshchuk, A. I., & Kobernyk, O. M. (2006). *Metodyka proektnoho navchannia na urokakh tekhnichnoi tvorchosti v 5 klasi [Methodology of project training in the lessons of technical creativity in grade 5]*. Uman: UDPU [in Ukrainian].
- Tereshchuk, H. V. (2006). Kompetentnisnyi pidkhid yak faktor zblizhennia osvitynikh system [Competency approach as a factor of convergence of educational systems]. In *Profesiini kompetentsii ta kompetentnosti vchytelia [Professional competence and competence of the teacher]*(pp. 7-9). Ternopil: Vyd-vo TYPYU im. V. Hnatiuka [in Ukrainian].
- Tsymbalaru, A. (Comp.). (2009). *Pedahohichne proektuvannia [Pedagogical design]*. Kyiv : Shk. svit [in Ukrainian].

NATALIIA NAHORNA

CONTENT CHARACTERISTIC OF THE CONCEPT OF PROFESSIONAL COMPETENCE

The article analyzes the scientific sources concerning the interpretation of the terms “competence” and “competency” in the Theory of education. The results of the analysis of foreign and national researchers' different approaches to the interpretation of the concepts of “competence” and “competency” and determination of their essence are substantiated. The idea of using the notion of “professional competence” in Pedagogy and the specifics of differences in the use and interpretation of this concept by scientists are considered.

According to the normative documents, today there is a need to implement a competent approach to the sphere of education, as well as the latest methods and technologies of training, the latest approaches to the future professionals training in terms of not just a set of knowledge, skills and abilities, but as a set of competencies and abilities of the graduate to realize the latest work tasks.

Taking into account the current situation in the labor market, in which the demands for young competent professionals increase, many scientists insist that the future specialists training should be implemented on the basis of the latest conceptual framework within the terms of a competent approach.

Subjective technological and technological competence develops in objective and transformative design and technological activity. Mostly for this reason, the basic core of modern professional training in the higher educational institution is the design and technological activity as a universal method of cognition and transformation of reality – from thought to its realization. In the course of this work the students' creative thinking, their ability to solve problems in various fields of activity are formed. The key educational product of any student in the course of professional training is the developed design and technological competence – the conscious possession of methods and operations of design and technological activities for the effective solution of the problem (creation and production of the object of labor) in social and communicative interaction with others.

Key words: competence, competency, knowledge, skills, abilities.

Одержано 05.02.2019р.